

**Вінницький обласний комунальний
гуманітарно-педагогічний коледж**

**Програма
фахового вступного випробування
зі спеціальних та
музично-теоретичних дисциплін
для вступників на основі ОКР
молодшого спеціаліста
за спеціальністю 014 «Середня освіта
(Музичне мистецтво)»**

Вінниця 2018

Вінницький обласний комунальний
гуманітарно-педагогічний коледж

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

_____ К.Ф.Войцехівський
«_____» _____ 2018 року

**Програма
фахового вступного випробування
зі спеціальних та
музично-теоретичних дисциплін
для вступників на основі ОКР
молодшого спеціаліста
за спеціальністю 014 «Середня освіта
(музичне мистецтво)»**

Вінниця 2018

Програма фахового вступного випробування зі спеціальних та музично-теоретичних дисциплін для вступників на основі ОКР молодшого спеціаліста за спеціальністю 014 «Середня освіта (музичне мистецтво)» / Укладач С.І. Іскра – Вінниця: Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж, 2018. – 18 с.

Укладач – Іскра С.І. – кандидат мистецтвознавства, викладач вищої категорії, ст. викладач, завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу.

Програму фахового іспиту обговорено і схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання (протокол № 8 від «21» березня 2018 року)

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Визначальними тенденціями розвитку світової освітньої системи стають її фундаменталізація, посилення гуманістичної спрямованості, духовної та загальнокультурної складової освіти, формування у студентів системного підходу до педагогічної діяльності, розвиток соціальної та професійної мобільності. Необхідність підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці вимагає набуття професійних компетенцій особистості, здатної продуктивно діяти в сучасному освітньому просторі.

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж є одним із провідних навчальних закладів у регіоні, який має давні традиції підготовки фахівців професійної педагогічної освіти, у тому числі спеціальність 014 «Середня освіта (музичне мистецтво)».

За роки навчання для здійснення професійної діяльності студент повинен оволодіти комплексом складних фахових дисциплін. А тому метою фахового іспиту зі спеціальних та музично-теоретичних дисциплін є відбір вступників з відповідним рівнем знань з методик музичного виховання, з теорії музики та сольфеджіо, володіння музичним інструментом, співацьким голосом, наявністю музичного слуху та відчуття ритму.

Фаховий вступний іспит для вступників на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста для здобуття ступеня бакалавра за скороченими програмами підготовки здійснюється у формі усного іспиту зі спеціальних та музично-теоретичних дисциплін.

Екзаменаційний білет фахового іспиту зі спеціальних та музично-теоретичних дисциплін включає наступні питання:

1. Питання з методики музичного виховання в ЗОШ та ЗДО.
2. Питання з теорії музики та сольфеджіо.
3. Виконання на музичному інструменті двох різнохарактерних творів (поліфонічний твір або твір великої форми, розширена п'єса) та дитячої пісні під власний супровід.

Вступник витягує білет, записує повну відповідь на перше та друге питання білету в екзаменаційний листок, на нотному стані записує відповідь на друге

питання з теорії музики чи сольфеджіо і повинен побудувати та проінтонувати відповідь. Відповідаючи на білет, потрібно висвітлити усно перше та друге питання.

Третє питання екзаменаційного білету – виконання на музичному інструменті двох різнохарактерних творів та дитячої пісні під власний супровід. В екзаменаційний білет вступник записує назви творів та авторів.

Відповідь на третє питання вимагає від абітурієнта виконання на високому художньому рівні двох різнохарактерних творів (поліфонічний твір або твір великої форми, розширена п'єса), розкривши при цьому їх характерні стильові ознаки та перевірку вокальних здібностей абітурієнта: виявлення вокальних даних, діапазон, тембр, тип голосу, якість музичного слуху, чистота інтонування; перевірку музичної пам'яті, шляхом виконання дитячої пісні під власний супровід.

Для виконання третього завдання білету вступникові надається одна спроба. Повторне виконання з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Вимоги з методики музичного виховання в ЗОШ та ЗДО

Вступник повинен знати:

- володіти основами методики музичного виховання в дошкільному закладі;
- вікові, анатомо-фізіологічні і психологічні особливості дошкільників та школярів;
- сучасні вимоги до музичного заняття;
- теоретичні, концептуальні та методичні положення курсу;
- вимоги до сучасного уроку музики;
- нові підходи до інтерпретації актуальних проблем музичної освіти і виховання дітей з урахуванням загально дидактичних принципів методики музичного виховання;
- традиційні та інноваційні методи з актуальних проблем музичного виховання;
- особливості програм з музики для початкових класів, принципів підходи до засвоєння музичного матеріалу.

Вступник повинен вміти:

- вільно оперувати отриманими знаннями про зміст, значення, завдання музичного виховання дошкільників, види та форми, методи та прийоми роботи;
- визначати особливості проведення різних форм музичної діяльності, враховуючи вікові відмінності та індивідуальні можливості дітей, використовуючи традиційні та інноваційні методи у відповідності до діючих програм;
- відбирати методи, прийоми, засоби відповідно до поставлених завдань, умов та вміти їх вдало поєднувати.

Вимоги з теорії музики

Вступник повинен продемонструвати знання основ теорії музики, а саме:

- музичний синтаксис;
- мелодія; види мелодичного малюнка;
- ритм і метр;
- розмір (простий, складний, мішаний);
- групування тривалостей в тактах;
- лад; мажорний та мінорний лади та їх види;
- тональності; кварто-квінтове коло тональностей;
- енгармонізм тональностей;
- інтервали, обернення інтервалів;
- тритони та характерні інтервали;
- чотири види тризвуків та їх обернення;
- головні тризвуки ладу;
- септакорди;
- домінантсептакорд та його обернення з розв'язанням;
- септакорд другого ступеня та його обернення з розв'язанням;
- ввідний септакорд та його обернення з розв'язанням;
- лади народної музики;
- хроматизм;
- модуляція;
- фактура;

- секвенція;
- транспозиція.

Вміти використовувати вищезазначені знання, під час практичного письмового завдання.

Вимоги до сольфеджіо

Вступники повинні володіти вміннями та навичками сольфеджування: інтонування та визначення на слух інтервалів, акордів, ладів музики.

Вступник повинен знати:

природу будови та фонізм інтервалів; обернення інтервалів, їх положення в ладу, розв'язання; будова акордів, їх обернення, фонізм; функційне положення акордів, альтерація основних акордів, закони тяжіння та розв'язання; будова діатонічних ладів, ладів народної музики, альтерованих ладів, хроматичної гами; принципи, прийомів відхилення, модуляції; правила транспонування, кварто-квінтове коло, буквене та цифрове позначення акордів, основні розміри та ритмічні фігури, закони групування.

Вступник повинен вміти:

- володіти навичками сольфеджування;
- вміти застосувати теоретичні знання на практиці;
- відтворювати голосом елементи музичної мови;
- складати музичні побудови;
- здійснювати слуховий самоконтроль за інтонуванням.

Вимоги до виконання музичних творів

Виконання двох різнохарактерних творів (поліфонічний твір або твір великої форми, розширена п'єса) для виявлення рівню володіння музичним інструментом.

Добір творів краще здійснювати в межах класичної спадщини. Виконання повинно добре розкривати технічну підготовку вступника, а також можливості розуміння ними художнього змісту музичного твору. При виконанні творів вступник повинен на високому художньому рівні виконати програмний матеріал, розкривши при цьому характерні стильові ознаки музичних творів.

Вимоги до виконання дитячої пісні

Виконання дитячої пісні під власний акомпанемент для виявлення вокальних даних вступника та рівню володіння голосом, а саме: виявлення діапазону, тембру, чистоти інтонування, чіткості дикції та артикуляції, художнього виконання вокальних творів.

Під час добору творів для співу слід враховувати власний співацький діапазон, орієнтуватись на шкільний дитячий репертуар та народні пісні.

Виконуючи дитячу пісню варто домагатись якісної дикції, правильного звукоутворення, динамічного ансамблю між голосом та інструментом.

По завершенні фахового іспиту виставляється загальний бал, в якому враховується якість відповідь на питання з методик музичного виховання, теорії музики та сольфеджіо, виконання інструментальних творів і співу під власний супровід.

Критерії оцінювання фахового іспиту зі спеціальних та музично-теоретичних дисциплін

I. Початковий рівень компетентності

0 – 109 балів – вступник не може дати жодної аргументованої відповіді, постійно плутає поняття, не знайомий з базовими поняттями, не може виділити об'єкт та предмет обговорення, не знає нотної грамоти; низький рівень навичок гри на музичному інструменті; відсутня координація між слухом і голосом; не може виконати пісню;

- вступник не орієнтується в основних музичних поняттях та термінах та поняттях з методики музичного виховання; не володіє прийомами звуковедення на музичному інструменті; низький рівень виконання пісні;

- теоретичні знання вступника на низькому рівні; теоретично володіє аплікатурними принципами гри на музичному інструменті, але не вміє використовувати їх на практиці; виконує пісню, не відчуваючи строю.

II. Середній рівень компетентності

110 – 119 балів – вступник в більшості питань не може дати відповіді, але в основних поняття розбирається, рівень сформованості умінь та навичок на низькому рівні, відтворення матеріалу репродуктивне, має недостатні теоретичні знання; не професійно володіє звуком і технічними прийомами при виконанні музичних творів; нечиста інтонація виконання пісень;

120 – 129 балів – вступник має знання з методик музичного виховання, сольфеджіо та теорії музики в неповному обсязі, володіє елементарними виконавськими навичками необхідними для розкриття змісту музичного твору; вміє виконувати пісню, але припускається інтонаційних неточностей;

130 – 139 балів – знання вступника формуються лише на теоретичному рівні розуміння, без належної аргументації, вступник виявляє середній рівень знань з методики музичного виховання, сольфеджіо та теорії музики; виконує музичні твори, але не професійно володіє звуком; невиразно виконує пісні.

III. Достатній рівень компетентності

140 – 149 балів – вступник володіє матеріалом у повному обсязі, але без належного глибокого опрацювання, добре орієнтується в музичних поняттях, вміє застосувати свої знання на практиці; недостатньо володіє звуковеденням при виконанні музичних творів; виразно виконує пісні, але допускає незначних помилок;

150 – 159 балів – вступник має непогані знання з методики музичного виховання, сольфеджіо та теорії музики; володіє постановкою ігрового апарату і основними аплікатурними принципами; при виконанні музичних творів припускається неточностей; добре володіє вокальними навичками, на належному рівні виконує пісні;

160 – 169 балів – вступник добре орієнтується у питанні, може висловити свою думку, але за браком деяких знань плутається у поняттях, а тому відповідь не аргументована достатньою кількістю прикладів, теоретичні знання з методики музичного виховання, сольфеджіо та теорії музики на хорошому рівні; вступник виконує досить складні музичні твори, проте має недостатньо високий рівень художньо-образного виконання; виразно виконує пісні, володіє сформованими вокальними навичками, необхідними для розкриття образного змісту пісні.

IV. Високий рівень компетентності

170 – 179 балів – вступник свідомо і послідовно вживає наукову термінологію, має хорошу базу теоретичних та практичних знань; має гарні музично-голосові дані, володіє виконавськими навичками гри на музичному інструменті, необхідними для розкриття образного змісту музичного твору; на досить високому рівні виконує пісню під власний супровід;

180 – 189 балів – вступник відмінно знає теоретичний матеріал з методики музичного виховання, сольфеджіо та теорії музики; має високий рівень сформованості знань, умінь та навичок, вміло володіє технічними та виконавськими навичками, необхідними для розкриття змісту і художнього образу музичного твору; виразно виконує твори на музичному інструменті, художньо-образно виконує пісні під власний супровід;

190 – 200 балів – вступник має глибокі теоретичні знання з поставленого питання, відповідь аргументована з наведенням прикладів, спостерігається послідовність, системність та логічність побудови суджень, вживає у мовленні наукову термінологію, знає вікові, анатомо-фізіологічні і психологічні особливості дошкільників та школярів, сучасні вимоги до музичного заняття та особливості програм з музики, знає теорію музики та сольфеджіо, бездоганно інтонує, виявляє особливі творчі здібності та музично-вокальні дані, самостійно розвиває власні обдарування і нахили на основі глибоких і міцних знань; відмінно володіє музичним інструментом; розкриває ідейно-естетичний зміст музичного твору через розвиток музичної форми; професійно володіє голосом при виконанні пісень під власний супровід.

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж

Спеціальність 014 «Середня освіта (музичне мистецтво)»

Фаховий іспит зі спеціальних та музично-теоретичних дисциплін

Білет №

1. Музика і всебічний розвиток дитини. Функції музичного мистецтва.

2. Дайте визначення поняттям «консонуючі» та «дисонуючі» інтервали.

Побудуйте та проінтонуйте три види мінорної гами від звуку *соль*.

3. Виконайте два різнохарактерних твори на музичному інструменті та дитячу пісню під власний супровід.

Розглянуто і обговорено на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання.
Протокол № 8 від «21» березня 2018 р.

Голова фахової атестаційної комісії

ЕТАЛОННА ВІДПОВІДЬ НА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

1. Музика і всебічний розвиток дитини. Функції музичного мистецтва

Музика – засіб естетичного розвитку дитини (завдяки музичним творам дитина сприймає та розуміє прекрасне, красу оточуючого світу та ін.). наприклад, слухаючи музику про природу, зокрема твір П. Чайковського «Пори року» діти вчаться розуміти красу оточуючого світу у різні пори року.

Музика як засіб морального обличчя дитини. Музика діє на почуття дитини, формує її моральне обличчя, моральну поведінку, направляючи її у правильне русло. Наприклад вивчаючи пісеньку про тварин, чи слухаючи музику про них, дитина вчиться бережливо ставитись до братів менших.

Музика як засіб активізації розумових здібностей молодших школярів. (В процесі слухання музики включаються у процес діяльності такі розумові процеси як пам'ять, аналіз, порівняння). Діти вчаться порівнювати два твори, запам'ятовують частини твору, аналізуючи їх тощо.

Музика, яка сприймається слуховим рецептором діє на загальний стан всього організму людини, викликає реакції, пов'язані із зміною кровообігу, дихання. Видатний вчений П.Н. Анохін вивчав питання впливу швидкої та повільної музики на стан та дієздатність людини, і дійшов висновку проте, що вміле використання музики допомагає людині під час роботи та відпочинку .

Музика як засіб фізичного розвитку дітей. Музика впливає на фізіологічний стан дитини (покращується дихання, кровообіг, артеріальний тиск, зміцнюється мускулатура тощо).

Функції музичного мистецтва

1. агітаційна
2. просвітницька (пізнавальна)
3. розважальна
4. прикрашально-оформлююча
5. виховна
6. гедоністична (безкорисливої насолоди); естетична.

2. Дайте визначення поняттям «консонуєчі» та «дисонуєчі» інтервали.

Побудуйте та проінтонуйте три види мінорної гами від звуку соль.

1. Інтервали поділяються на консонанси та дисонанси. Консонанси звучать м'яко, милозвучно. Поділяються на досить досконалий консонанс – ч1, ч8; досконалий консонанс – ч4, ч5; недосконалий консонанс – м3, в3, м6, в6. Дисонанси характерні різким звучанням. До них відносяться м2, в2, м7, в7, тритони.

2. До консонуючих тризвуків відносяться мажорні та мінорні тризвуки. До дисонуючих – зменшені та збільшені. Інтервальний склад тризвуків:

$$B5_3 = v3 + m3; M5_3 = m3 + v3; ZB5_3 = v3 + v3; ZM5_3 = m3 + m3.$$

$ZB5_3$ (збільшений тризвук) будується в гармонічних ладах. В мажорі на VI^b , в мінорі – на III ступені ладу. Розв'язується в мажорі в $T6_4$, в мінорі - в t_6

$ZM5_3$ (зменшений тризвук) будується на VII та II ступенях натурального та гармонічного мажору та мінору. Розв'язується в неповний тонічний тризвук.

3. Септакорд – це акорд, який складається з чотирьох звуків, розташованих по терціям та будується на будь-якого ступеню мажору та мінору. Найбільш розповсюдженим являється домінантсептакорд.

D_7 - це септакорд, який будується на V ступені натурального мажору та гармонічного мінору. Інтервальний склад $D_7 = v3 + m3 + m3$. Розв'язується в неповний тонічний тризвук (з пропущеним квінтовым тоном та потроєним основним). Оберненням септакорду називається такий його вид, у якому нижній звук є терцією, квінтою або септимою акорду. D_7 має три обернення:

$D6_5$ (квінтсекстакорд) = $m3 + m3 + v2$, розв'язується в $T5_3$ з подвоєним тоном;

$D4_3$ (терцквартакорд) = $m3 + v2 + v3$, розв'язується в повний тонічний тризвук;

D_2 (секундакорд) = $v2 + v3 + m3$, розв'язується в T_6 з подвоєним основним тоном.

Побудуйте та проінтонуйте три види мінорної гами від звуку соль.

Соль мінор натуральний

Соль мінор гармонічний

Соль мінор мелодичний

3. Виконайте два різнохарактерних твори на музичному інструменті та дитячу пісню під власний супровід.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеев Б. Учебник гармонии / Б. Алексеев, А. Мясоедов. – М., 2000.
2. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке / Л. Ауэр. – М., 1965.
3. Власов В. Методика роботи баяніста на поліфонічними творами / В. Власов. – Тернопіль, 2010.
4. Гуревич Л. Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации / Л. Гуревич. – Л., 1988.
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) / М. Давидов. – К., 2004.
6. Дверій Р. Школа гри на хроматичній сопілці: у 2-х ч. / Р. Дверій. – Львів, 2008.
7. Дмитриев Л. Основы вокальной педагогики / Л. Дмитриев. – М., 1968.
8. Дмитриев Л. Основы музыкальной методики / Л. Дмитриев. – М., 1963.
9. Друскин М. История зарубежной музыки / М. Друскин. – М., 1989. – Вып. 3; М., 1996. – Вып. 7.
10. Дубінін І. Гармонія / І. Дубінін. – К., 2002.
11. Дубовский И. Учебник гармонии / И. Дубовский, С. Евсеев. – М., 2005.
12. Егоров А. Гигиена голоса / А. Егоров. – М., 1962.
13. Євтушенко Д. Роздуми про голос / Д. Євтушенко. – К., 1979.
14. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки / Д. Євтушенко, М. Михайлов-Сидоров. – К., 1968.
15. Зданович А. Некоторые вопросы музыкальной методики / А. Зданович. – М., 1965.
16. Зналинська О. Культура мови у співі / О. Зналинська. – К., 1959.
17. Калініна Н. Клавірна музика Баха в фортепіанному класі. 2-е вид. Л.: Музика, 1988.
18. Калмыков Б. Одноголосие / Б. Калмыков, Г. Фридкин. – М., 1987. – Ч.1.
19. Методика музичного виховання в дитячому садку: підручник / С.Шоломович. І.Рудченко. Р.Зінич. – К.: Музична Україна, 2000. – 246 с.
20. Михайленко Н. Методика преподавания игры на шестиструнной гитаре / Н. Михайленко. – К., 2003.

21. Музыка розвиває, виховує, оздоровлює : навч.-метод. посіб. / Світлана Нечай. – К.: Світич, 2012. – 144 с.
22. Мюллер Т.Ф. Гармонія / Т.Ф. Мюллер. – М., 2011.
23. Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. Методичні основи / А. Семешко. – Тернопіль, 2009.
24. Смаглій Г.А. Основи теорії музики / Г.А. Смаглій. – Харків, 2007. –384с.
25. Сольфеджио / А. Островский та ін. – М., 1973. – Вип. 2.
26. Русяєва И. Одноголосные примеры для чтения с листа на уроках сольфеджио / И. Русяєва. - М., 1989.
27. Фридкин Г. Чтение с листа на уроках сольфеджио / Г. Фридкин. – М., 1975.

Допоміжна

1. Блок В. Ладове сольфеджіо / В. Блок. – М, 1987.
2. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (XIV–XVIIIст.). Тернопіль: СМП «Астон», 1998.
3. Клин В.Л. Українська радянська фортепіанна музика / Київ. «Наукова думка», 1980. – 314 с.
4. Коган Г. Работа пианиста, 3-е изд. М.,1979.
5. Кременштейн Б. Воспитание самостоятельности учащихся в классе специального фортепиано. М., 2003.
6. Мильштейн Б. «Хорошо темперированный клавир» И.С. Баха и особенности его исполнения. – М.: Музыка,1967. –397с.
7. Михайлов М. Этюды о стиле в музыке. Л.: Музыка, 1990. – 288с.
8. Теплов Б. Психология музыкальных способностей /Избр. Труды: в 2т. – Т.1. – М.: Педагогика, 1985.– С.42–222.
9. Тимакин Е. Навыки координации в развитии пианиста: Учебно-метод. пособие для фортепиано. М.: Сов. композитор, 1987.
10. Фейнберг С. Пианизм как искусство. М.: Музыка,1969.
11. Цыпин Г. Психология музыкальной деятельности. М., 1994.

